

núm 41 any 1989

BUTLLETÍ

de l'associació cultural catalana als països nòrdics

~les quatre barres~

Katalansk Vår

KULTURHUSET
STOCKHOLMS KULTURFÖRVALTNING

**KATALANSK DESIGN
SEX KONSTNÄRER FRÅN
KATALONIEN-MODERNISMEN
I KATALONIEN**

BUTLLETÍ
DE L'ASSOCIACIÓ CULTURAL CATALANA
ALS PAÏSOS NÒRDICS
LES QUATRE BARRES

Publicació (Tidskrift)	:	ISSN 0349-6120
Editor (Utgivare)	:	Les Quatre Barres Humlegårdsgatan 17 2tr ög 114 46 Stockholm Suècia
Compte Corrent Postal (Postgirokonto)	:	970916-3 Stockholm
Editor responsable (Ansvarig utgivare)	:	Ramon Cavaller
Cap de redacció (Redaktör)	:	Bodil Ceballos
Disseny (Lay-out)	:	Jordi Bota
Impressió (Tryckning)	:	Trycksam AB, Gävle
Subscripció anual (4 números)	:	Països Nòrdics, 45 corones Altres països, 55 corones
Årsprenumeration (4 nummer)	:	Norden, 45 kronor andra länder, 55 kronor
Quota socis de Les Quatre Barres	:	95 corones (Butlletí inclòs) quota familiar 125 corones
Medlemsavgift föreningen Les Quatre Barres	:	95 kronor (med Butlletí) familj 125 kronor

oooo000oooo

SUMARI	1/1989 - núm./ nr. 41, any XII (årgång 12)
Editorial.....	3
Correu.....	5
Notícies.....	7
Kulturella Nyheter.....	20
Diccionari català/suec.....	28
7 minuts i gràcies.....	30
Retalls.....	32
IVAM.....	35

EDITORIAL

Ja han passat més de deu anys d'ençà aquella "Setmana Cultural Catalana" que va tenir lloc a la Casa de la Cultura d'Estocolm durant la tardor de 1978 i en la que la nostra associació va participar-hi activament. Una manifestació cultural catalana que va ésser un èxit. Però un èxit molt petit, donat la seva extensió tan limitada.

Durant aquest temps, els Països Catalans han enfortit la seva personalitat política i cultural, sobretot mercès a la reinstauració de La Generalitat. Però mentrestant a Suècia no s'ha sentit parlar gaire de la nostra cultura.

Calia fer alguna cosa que obrís els ulls del públic suec a la nostra personalitat cultural i històrica. Calia una forta xarbotada que almenys fes reaccionar el sector de públic interessat en temes culturals.

Aquí la tenim! Deu exposicions d'art, arquitectura, disseny i llibres; representacions teatrals; concerts de música clàssica i moderna; una setmana de cinema català al Filminstitutet; programes de música catalana a la ràdio; simposis; etc. etc. Des del dia 3 de març que ha obert les seves portes a Estocolm la "Katalansk vår" (Primavera catalana) una interessantíssima explosió de la nostra cultura que esperem deixi senyal a Suècia.

La major part del programa s'ha concentrat a Estocolm, si bé algunes exposicions i seminaris s'organitzen a Gotemburg i a Uppsala. És una llàstima que no hi hagi recursos perquè pugui recórrer tot el país. Per això caldrà esperar una altra ocasió.

La inauguració oficial de la Primavera Catalana, tindrà lloc el dissabte 15 d'abril a les 14 hores a la Casa de la Cultura d'Estocolm, amb la presència de Jordi Pujol, President de la Generalitat de Catalunya.

R.B

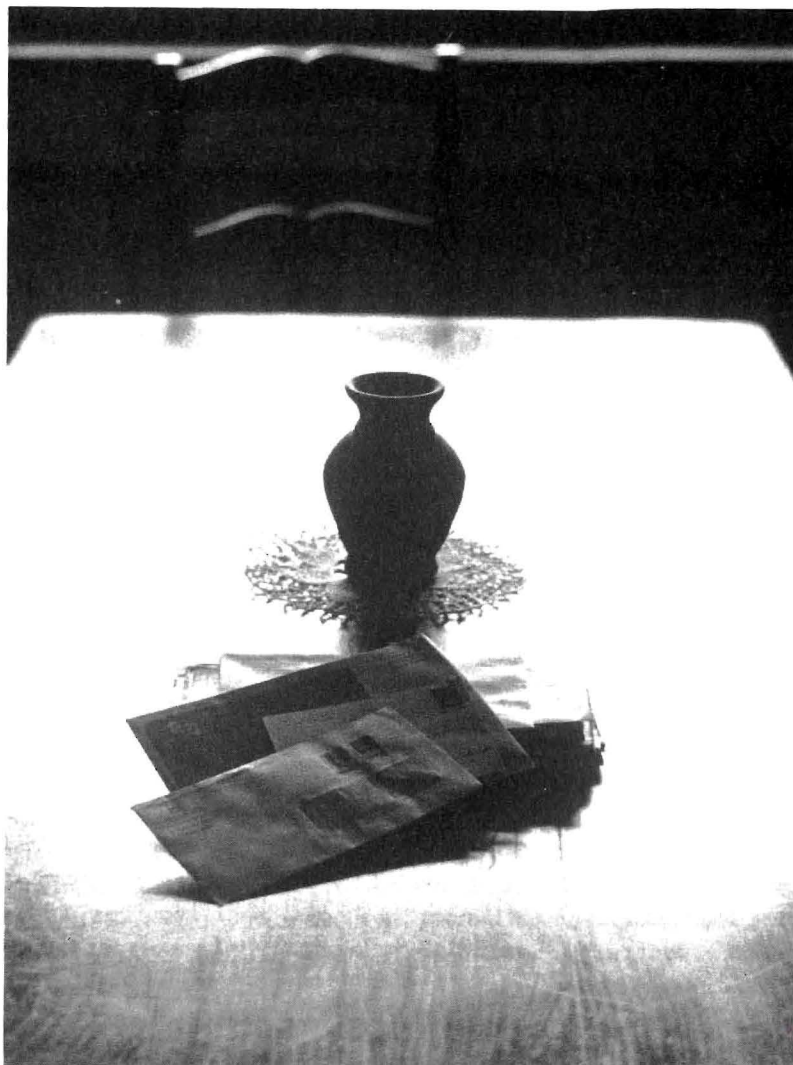

Foto: J. Bota

CORREU

Revistes:

Notícia catalana, Madrid, núms. 23, 25
Carta de España, núms. 390, 391, 392, 393, 394, 395, 396
Informació, Ginebra, núm. 58
Boletín Cultural, núms. 82, 83, 84, 85
Club Esportiu Mediterrani, núm. 7
España 88, núm. 183
Casa Catalana de Zaragoza, gener 89
Veü de l'exili català i republicà, França, núms. 41, 42
Cultura, núms. 18, 19
CES, Caixa de Sabadell, núm. 43
Notícies de la Generalitat, núms. 41, 42, 44
Catalònia, núm. 11
Com ensenyar català als adults, núm. 17
Pòrtula, Marratxi, núm. 79
Revista Orfeo Català, Mèxic, núm. 14
Euro notícies, núms. 4, 5
Xipreret, L'Hospitalet, núms. 100, 101, 102, 103
Butlletí Informatiu, Asuncion (Paraguai), núm. 10
Omnium Cultural
Butlletí de Califòrnia, núm. 20
Invandraren, núm. 2
El Correu de la Unesco, núms. 125, 126, 127
Butlletí del Centre Català de Lausana, núm. 60
Lluita, València, núms. 142, 143
Butlletí Informatiu, Rosario (Argentina) núms. 61, 63, 64
Butlletí, Comissió Internacional de Difusió de la Cultura Catalana, núm. 4
Statens Invandrarverk
Mel i Sucre, Sant Joan (Mallorca) núm. 100
Lligam, Centre Josep Carner de Bèlgica, des. 1988
El Manelic, Montevideo, 1988
Caliu, París, núm. 78
Centre Cultural Català de Perpinyà, núm. 33
Butlletí del Casal Català de Tolosa de Llenguadoc, núms. 165, 166
Eurkali information, núm. 58
La veu d'Unió, núm. 186
Xarxa, núm. 8
El Nord, centre català d'Amsterdam, núm. 6
Catalunya, Toronto, Canadà, núms. 134, 135
Catalonia today, Houston, Texas, núm. 13
L'Opinió, Premià de Dalt, des. 88
Información cultural, núm. 68
Butlletí, Comunitat Catalana de Colombia, nov. des. 1988

El País - setmanal
ABC - setmanal
diari Avui

El dia 26 de novembre de 1988 en Jaume Vall va celebrar seixanta anys amb una festa, acompanyat de la seva nombrosa família i amics.

Per molts anys!

*

La nena Sascha Gargallo ha començat classes de llengua catalana a la guarderia Plogkatan. Eulàlia Ripoll és la seva mestra.

*

Al número 5, 1988 de BLM, Bonniers Litterära Magasin, s'ha publicat una traducció d'un conte de Quim Monzó a més d'un article sobre dit autor català.

*

A través de Miquel Rovira hem rebut de regal "El llibre de vi català" amb aquesta dedicatòria de l'autor, Ramon Balada: "A la biblioteca de Les Quatre Barres d'Estocolm amb tot el meu afecte i perquè els vins de Catalunya siguin apreciats arreu del món".

N'és coautor Jordi Melendo.

Moltes gràcies.

*

Nous socis:

Roser Muñoz Bonet
c/o Solfors
Blasutvägen 13
122 30 Enskede

Rosa Montlló Viaplana
Sernandersvägen 16
752 62 Uppsala

José Sanz Navarro
Brännkyrkagatan 66 3tr
117 23 Stockholm

Joan Iborra Suárez
Roslagsgatan 26
113 55 Stockholm

Hem rebut de la Generalitat de Catalunya una subvenció de cent mil pessetes en concepte de sufragi de despeses de la commemoració del 10è aniversari de la nostra entitat.

*

La festa catalano-hongaresa de dia 4 de març va esser un èxit de públic. En el local del club hongarès, després d'una benvinguda donada per Ivan Ruttkay, en Ramon Cavaller va parlar de les relacions dels nostres dos pobles (el comte Sunyer forafita de Lleida els hongaresos vers l'any 941; Jaume I es casa amb Violant d'Hongria; János Hunyadi, inspirador de la figura de Tirant lo Blanc). i va donar les gràcies Kálmán Faluba que des de Budapest havia enviat el material i les traduccions que feien possible la festa.

El Sr. György Hernady va parlar llargament i amb molt d'humor sobre les característiques i la història del poble magyar.

Un parell de músics ens oferiren unes czardes. Seguidament Ivan Ruttkay, Gabor Haser, Rosa Puerto i Pep Espuny llegiren en ambdós idiomes poemes de Maragall, Mádach, Foix, Attila, Espriu i Pilinszky. El recital fou encadenat amb composicions catalanes interpretades a la guitarra pel pare i fill Emt.

Després hi va haver degustació d'especialitats hongareses i catalanes, aquestes darreres preparades sota la batuta de Joan Casanovas amb Marisa Hulthen, Bodil Ceballos i d'altres.

Amb un ball vitenc vam acabar aquesta vetllada agradabilíssima.

*

Ens dol acabar aquestes notícies dient que en poc temps tres dels nostres socis ens han deixat:

Josep Cebrian i Roman, pare del nostre caixer, va morir a Girona el dia 29 de desembre de 1988.

El gener de 1989, Teresa Wretman, que tant havia freqüentat els actes organitzats per Les Quatre Barres va deixar-nos, amb gran pesar de la seva família i tots nosaltres.

Helfrid Vilaró vol donar les gràcies a través de les nostres pàgines als qui van assistir a l'enterrament del seu marit Adolf Vilaró, traspassat el dia 3 de gener de 1989.

Les Quatre Barres vol acompanyar en el sentiment les famílies dels finats.

INAUGURACIÓ DELS PRIMERS ACTES DE LA MANIFESTACIÓ CULTURAL CATALANA A SUÈCIA "KATALANSK VÅR" (PRIMAVERA CATALANA)

"Catalunya i Suècia tenim moltes coses en comú i moltes diferències en comú" va manifestar el Conseller d'Economia i Finances de la Generalitat de Catalunya, senyor Ramon Trias Fargas, el 3 de març prop passat durant l'allocució inaugural de dues exposicions de disseny i art jove català dins del marc de la gran manifestació cultural catalana a Suècia "Katalansk Vår" (Primavera Catalana).

L'acte va tenir lloc a les quatre de la tarda a la Casa de la Cultura d'Estocolm, on es mostra una part important de les exposicions i concerts d'aquesta manifestació cultural, que és la més gran mai feta a Suècia per una nació sense estat. La "Primavera Catalana", és la rèplica de Catalunya als actes de cultura sueca sota el nom "Suècia, Avui" de la tardor passada a Barcelona.

Durant la seva allocució el senyor Trias Fargas es va referir també a la important contribució catalana a l'art universal d'aquest segle, destacant alhora la importància del disseny al nostre país, un aspecte que fa palès la tradició industrial de Catalunya. L'acte d'inauguració el va obrir el senyor Bo Sylvan, director de la Casa de la Cultura i també va parlar l'embaixador de l'Estat Espanyol, senyor José Manuel Allendesalazar.

La inauguració global de la "Primavera Catalana" tindrà lloc el proper 15 d'abril, amb la participació de Jordi Pujol, President de la Generalitat de Catalunya i d'una important delegació catalana.

Malauradament en aquesta manifestació de cultura dels Països Catalans hi manca la participació oficial del País Valencià i les Illes. Una participació que hagués estat natural en un programa com aquest, de presentació general de la nostra cultura comuna.

A continuació presentem el programa complet d'actes.

CATALUNYA EN TEXTOS I IMATGES

15 d'abril - 30 de juny 1989

Saló de Lectura, Casa de la Cultura, Estocolm

Una àmplia presentació de Catalunya, de la seva història mil·lenària i riquesa cultural. A través d'imatges i objectes es fa una descripció del país, la població, les tradicions, la llengua i la literatura, la música i art, i el desenvolupament de la nació catalana.

800 ANYS DE LITERATURA CATALANA

14 d'abril - 14 de maig 1989

Kungliga Biblioteket, Humlegården, Estocolm

Aquesta exposició és un panorama de la literatura catalana des del segle XII fins avui dia. Mitjançant reproduccions facsímils, fotografies i textos s'il·lustren els esdeveniments i punts de referència més importants que Catalunya i Suècia tenen en comú.

SIS ARTISTES CATALANS

3 de març - 4 de juny 1989

Galleriet (5 vån). Casa de la Cultura, Estocolm

Uns quants dels artistes més importants del segle XX són catalans: Joan Miró, Salvador Dalí i Antoni Tàpies. Aquests sis que es presenten a Suècia formen part de la generació jove. Es tracta de Pep Agut, Frederic Amat, Tomàs Bel, Lluís Claramunt, Charo Pradas i Joan Rom. Cap d'ells té més de 38 anys.

EL MODERNISME A CATALUNYA

15 d'abril - 3 de setembre 1989

Konsthantverket (3er pis), Casa de la Cultura, Estocolm

Modernisme és el nom genèric que reben els corrents culturals renovadors que van sorgir a Catalunya a la fi del segle XIX, on assoliren una gran força i originalitat. En arquitectura i les arts decoratives té una gran similitut amb l'Art Nouveau i el Jugend, però a Catalunya aquest moviment va tenir una personalitat pròpia i va comprendre,

-a més de l'arquitectura de Gaudí, Puig i Cadafalch, Domènech i Montaner i d'altres- mobles i artesanía, pintura, escultura, literatura, i fins i tot una revista, "L'Avenç", editada per un nucli d'intel·lectuals modernistes.

És la primera exposició del modernisme català a Escandinàvia i mostra obres originals, pintura, artesanía, cartells i art gràfic.

DISSENY CATALÀ

3 de març - 4 de juny 1989

Galleriet (5è pis), Casa de la Cultura, Estocolm

Una extensa presentació del disseny actual a Catalunya. A més, en una sèrie de diapositives es fa una retrospectiva històrica de l'evolució des de Gaudí fins el polèmic Xavier Mariscal.

LA PROTECCIÓ DE LA NATURA I LA FAUNA A CATALUNYA

15 d'abril - 28 de maig 1989

Museu d'Història Natural, Gotemburg

Exposició que presenta la variada natura de Catalunya, i els indrets protegits i mesures preses per a protegir la fauna. Com denominador comú entre Catalunya i Suècia s'ha escollit la cigonya blanca, una espècie amenaçada que ara s'intenta implantar novament.

JOGUINES I JOCS DEL MUSEU DE JOGUETS DE FIGUERES

22 d'abril - 3 de setembre 1989

Museu de Juguines d'Estocolm, Mariatorget

Una mostra de la gran varietat de juguines que es fabriquen a Catalunya a tombant de segle i que van alegrar els jocs dels nostres avis. A més, s'exhibeixen juguines de paper, cartró i fusta, i jocs i llibres per a infants cecs de creació posterior. També es passaran dos videofilms, "Jocs i juguets" i "Papurushistòries". Tots els objectes són del Museu de Juguines de Figueres.

IL·LUSTRADORS CATALANS DE LLIBRE INFANTIL

9 de maig - 20 de maig 1989

Biblioteca Municipal de Gotemburg

27 de maig - 21 de juny 1989

Museihallen Blå Stället, Casa de la Cultura d'Angered

Aquesta exposició es compon de 90 obres originals de 18 il·lustradors catalans escollides per un jurat internacional. S'ha exhibit a Bratislava, Praga i Budapest, i després de Suècia es mostrarà a d'altres països. És un exemple molt viu de qualitat i fantasia.

DALÍ I ELS LLIBRES

12 de maig - 25 de juny 1989

Museu d'Art Modern, Estocolm

És una exposició que vol presentar l'obra de Salvador Dalí des de dos angles: Dalí com a escriptor i a través dels seus manuscrits, llibres i articles a diaris; i Dalí com a il·lustrador de llibres mitjançant 300 il·lustracions.

OBRA PÚBLICA A CATALUNYA 1980-1987

2 de setembre - 15 d'octubre 1989

Museu d'Arquitectura, Skeppsholmen, Estocolm

Una presentació dels edificis construïts per encàrrec de les institucions públiques catalanes, sobretot per la Generalitat de Catalunya. L'exposició comprèn escoles, hospitals, habitatges i instal·lacions esportives. Part de la mostra descriu la restauració de nuclis urbans antics i edificis d'interès històric.

CONFERÈNCIES I SEMINARIS

Dijous 9 de març a les 19 h. Hörsalen, 3er pis, Casa de la Cultura, Estocolm

"Catalunya, ara o mai!"

Rolf Wohlin, poeta i fotògraf, comenta diapositives i presenta la seva pel·lícula "Donar un tema a l'ésser humà" sobre el pintor Antoni Tàpies.

Dimars 14 de març a les 19 h. Allrummet, 1er pis, Casa de la Cultura, Estocolm

"Vida cultural catalana, què és això?"

Conferència de Kjell A. Johansson, periodista cultural, col·laborador del diari Dagens Nyheter i amb l'Estat Espanyol com una de les seves especialitats. Col·loqui final.

Dilluns 17 d'abril a les 15 h, Real Acadèmia de Música, Blasieholmen, Estocolm

"La música catalana contemporània"

Albert Sardà, president de l'Associació Catalana de Compositors.

Dilluns 17 d'abril de 18 a 21 hores

Conservatori Superior de Música de Gotemburg

Dimecres 19 d'abril

Conservatori Superior de Música de Estocolm

"La interpretació de la música d'orgue a Catalunya"

Dimarts 18 d'abril a les 19 h. Allrummet, 1er pis, Casa de la Cultura, Estocolm

"1000 anys d'història catalana"

Pau Puig, historiador i comissari d'aquesta gran manifestació cultural "Primavera Catalana", farà un resum de la història de Catalunya.

Dijous 20 d'abril a les 19 h. Allrummet, 1er pis, Casa de la Cultura, Estocolm

"Primavera Catalana"

Vetllada literàrio-musical: Poesia catalana amb Lasse Söderberg i improvisacions de guitarra, piano i acordió per Börje Sandquist.

Dimarts 25 d'abril a les 19 h. Allrummet, 1er pis, Casa de la Cultura, Estocolm
"Barcelona-Milà-Budapest. Centres del modernisme arquitectònic europeu"
Conferència de Fredric Bedoire, historiador d'arquitectura a l'Escola Superior Politècnica d'Estocolm.

Dimarts 2 de maig 19 h. Konsthantverket, 3er pis, Casa de la Cultura, Estocolm
"Rusiñol-Picasso-Gaudí"
Conferència d'Elisabet Haglund, intendent de la Casa de la Cultura.

Dimecres 10 de maig a les 19 h., JämO, Birger Jarls torg 7, Estocolm

Dijous 11 de maig a les 10 h. Universitat d'Uppsala, HSC
"La política d'igualtat i les empresàries a Catalunya"
Joaquima Alemany, cap de la comissió interdepartamental per a la dona, Generalitat de Catalunya

Dimarts 16 de maig a les 19 h.

Dimecres 17 de maig a les 16 h, Universitat d'Estocolm, Institució de Romàniques, Frescati

Dijous 18 de maig a les 19 h., Universitat d'Uppsala, Institució de Romàniques

"La literatura catalana"

Josep Maria Castellet, crític literari

CONCERTS AMB MÚSICS CATALANS

16 d'abril - 23 d'abril 1989

Multimúsica, trio de música electroacústica

Diumenge 16 d'abril a les 16,30 h., Casa de la Cultura, Estocolm

Gabriel Brncic Isaza, Eduardo Polonio García-Camba, Claudio Zulián

Obres de: Lewin-Richter, Brncic, Moreno, Zulián, Rodríguez, Picó, Polonio, Sardà.

Miquel Farré, piano

Dimarts 18 d'abril a les 12,15 h. Casa de la Cultura, Estocolm

Obres de: A. Soler, J. Soler, Taverna-Bech, Mompou, Granados, Brahms.

Trio de Barcelona

Dijous 2 d'abril a les 19,30, Casa de la Cultura, Estocolm
Albert Giménez Attenelle, piano, Gerard Claret, violí,

Lluís Claret, cel·lo.

Obres de: Brahms, Guinjoan, Casablanca, Dvorak.

Montserrat Torrent, orgue

Dimarts 18 d'abril a les 19,30 hores, Església de St Pauli, Gotemburg

Diumenge 23 d'abril a les 18 hores, Església de Gustaf Wasa, Estocolm

Obres de: Alberch Vila, Cabanilles, Soler, Casanovas.

CINEMA CATALÀ ACTUAL

Del 14 al 30 d'abril 1989

Filmhuset

Filmstaden

Borgarvägen 5, Estocolm

Mäster Samuelsg.5, Estocolm

La Cinemateket-Filmklubben, el club de cine de Filminstitutet, passarà del 14 al 30 d'abril una sèrie de pel·lícules de la producció cinematogràfica dels darrers anys a Catalunya. Per informació, regles per a ésser soci, hores de projecció etc. vegeu el programa d'abril/maig de Cinemateket-Filmklubben o poseu-vos en contacte amb la redacció del programa, tel. 08-665 14 83.

SETMANA GASTRONÒMICA CATALANA

Es preveu que el restaurant OPERAKÄLLAREN, considerat per molts entesos com el de més categoria d'Estocolm, oferirà a partir del 15 d'abril una setmana gastronòmica catalana.

CULTURA POPULAR

21 - 22 de maig 1989, Hörsalen, Casa de la Cultura, Estocolm

Jordi Bertran presenta la seva funció de titelles "Apologia", set diàlegs musicals i teatrals d'artistes catalans famosos, Dalí, Pau Casals, etc.

23 -24 de maig 1989

Espectacle màgic del bufador d'ampolles de sabó Pep Bou. En la seva fantàsica funció de bombolles, Pep Bou conjumina el millor de la tradició del circ, del teatre oriental i de la comèdia.

26 de maig 1989

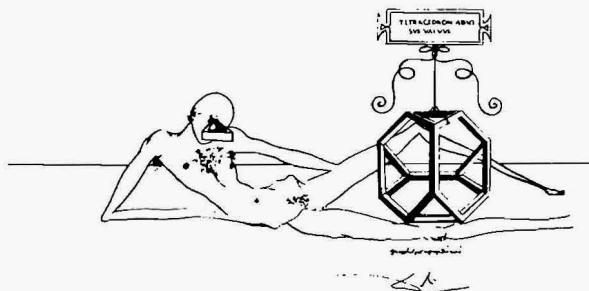
Actuació de Maria del Mar Bonet, la interpret més famosa de la cançó popular als Països Catalans, acompanyada pel seu conjunt de sis músics. Les seves cançons estan inspirades tant en la poesia trobadoresca medieval i en la música popular com en la poesia moderna.

Per les hores exactes de les funcions vegeu el cartell mensual de la Casa de la Cultura i els anuncis al diari, o bé telefonau al núm. 7000189 o 7000184.

MÚSICA CATALANA A LA RADIO, P2

17 d'abril - 23 d'abril

Durant aquesta setmana la emissora musical de la ràdio sueca presentarà una colla de compositors i músics catalans en diferents hores de transmissió. Per més detalls vegeu els programes de la ràdio als diaris.

R. BOHIGAS

XII CURS D'ESTIU DE CATALÀ A MALLORCA 1989
DEL 10 AL 28 DE JULIOL DE 1989
CÀTEDRA RAMON LLULL
UNIVERSITAT DE BARCELONA
UNIVERSITAT DE LES ILLES BALEARS
ESTUDI GENERAL LULLIÀ DE MALLORCA

Organitzats per la Càtedra Ramon Llull a la Porciuncula (S'Arenal, Mallorca).
Director: ANTONI M. BADIA I MARGARIT, catedràtic emèrit de la Universitat de Barcelona.

Coordinador General: MIQUEL MELIÀ I CAULES, catedràtic d'I.B.

ORGANITZACIÓ

1. Curs de Llengua i Cultura Catalanes (caràcter de divulgació):

- Nivell elemental (una sessió diària)
- Nivell mitjà (una sessió diària)
- Nivell superior (una sessió diària)
- Català per a estrangers (dues sessions diàries)

2. Curs de Filologia Catalana (nivell universitari):

- Lingüística (tres sessions diàries)
- Literatura (tres sessions diàries)

3. Curs de Traducció (una sessió diària).

4. Curs de Terminologia Catalana (tres sessions diàries amb demostracions a l'ordinador del 24 al 28 de juliol).

CERTIFICATS

A l'acabament dels cursos es lliurarà una certificació de participació al total dels cursos o a les unitats que s'hagin seguit.

ALLOTJAMENT I MENJAR

Els participants de fora Mallorca que ho desitgin podran allotjar-se a la Porciuncula, en habitació individual o doble. Les places s'adjudicaran per rigorós ordre d'inscripció.

Nota bene: Durant les hores lectives hi haurà un servei de guarderia.

PER A INFORMACIÓ MÉS DETALLADA SOBRE PROGRAMA, INSCRIPCIONS, PREUS D'ALLOTJAMENT, MENJAR I MATRÍCULA, DEMANEU-LA A :

Secretaria dels Cursos d'Estiu
Estudi General Lull·lià
Carrer de Sant Roc, 4 - Tel. 971- 711988
07001 - PALMA DE MALLORCA

Upptäck Kataloniens kultur i Sverige!

Ett sådant tillfälle erbjuds Stockholmare under våren 1989. Den 3 mars öppnades två utställningar om katalansk nutida konst resp. design på Kulturhuset. Under hela våren kommer invånarna i huvudstaden att kunna ta del av en mängd kulturevenemang under namnet "Katalansk Vår". En del av evenemangen kommer även att gå av stapeln i Göteborg och Uppsala.

"Katalansk Vår" är resultatet av ett samarbete mellan flera katalanska och svenska institutioner, bland andra Svenska Institutet och la Generalitat i Katalonien. Föreningen Les Quatre Barres -som ger ut BUTLLETÍ- har också deltagit i förberedelserna.

KATALONIEN I TEXT OCH BILD

15 april - 30 juni 1989

Läsesalongen, Kulturhuset, Stockholm

En bred presentation av Katalonien, dess tusenåriga historia och rika kultur. Landet, befolkningen, traditionerna, språket, litteraturen, musiken, konsten och den händelserika utvecklingen skildras med hjälp av bilder och föremål.

800 ÅR KATALANSK LITTERATUR

14 april - 14 maj 1989

Kungliga Biblioteket, Humlegården, Stockholm

Utställningen ger en överblick över den katalanska litteraturen från 1100-talet till nutiden. I text och bild belyses viktiga händelser och referenspunkter som är gemensamma för Sverige och Katalonien.

SEX KONSTNÄRER FRÅN KATALONIEN

3 mars - 4 juni 1989

Galleriet (5 vån). Kulturhuset, Stockholm

Flera av 1900-talets stora konstnärer kommer från Katalonien: Joan Miró, Salvador Dalí och Antoni Tàpies. De sex konstnärer som presenteras i Sverige tillhör dock den yngre generationen. Det är Pep Agut, Frederic Amat, Tomàs Bel, Lluís Claramunt, Charo Pradas och Joan Rom. Ingen av dem är äldre än 38 år.

MODERNISMEN I KATALONIEN

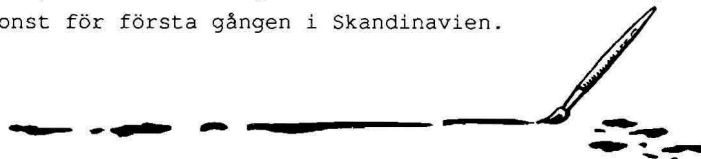
15 april - 3 september 1989

Konsthantverket (3 vån), Kulturhuset, Stockholm

Modernismen kallas den nya kulturströmning som uppstod i Katalonien i slutet på 1800-talet och blomstrade med stor kraft och originalitet. Den har stora likheter med Art Nouveau och jugendstilen vad gäller arkitektur och konsthantverk, men i Katalonien fick rörelsen en egen personlighet och kom, förutom de arkitektoniska skapelserna av bl a Antoni Gaudí, även att omfatta möbeldesign och hantverk, måleri, skulptur och även litteratur samt en tidskrift, "L'Avenç" (Framsteg), som startades av de intellektuella inom denna rörelse.

Arkitekturen är den katalanska modernismens internationellt mest kända uttrycksform, med Antoni Gaudí som självklar portalfigur. Med nationalismen och den modernistiska rörelsen som utgångspunkt utvecklade arkitekterna Gaudí, Puig i Cadafalch, Domènech i Montaner, Gallissà m fl en annorlunda syn på gotiken.

I en utställning med originalverk, måleri, konsthantverk, affischer och grafisk konst visas nu denna epoks rika konst för första gången i Skandinavien.

KATALANSK DESIGN

3 mars - 4 juni 1989

Galleriet (5 vån), Kulturhuset, Stockholm

Utställningen ger en bred presentation av nutida katalanska design. En återblick på utvecklingen från Gaudí till den idag så omdebatterade Mariscal presenteras med en diabilvisning.

NATUR OCH FAUNAVÅRD I KATALONIEN

15 april - 28 maj 1989

Naturhistoriska Muséet, Göteborg

Utställningen visar den skiftande katalanska naturen, skyddade områden och de åtgärder som startats för att rädda faunan. Som gemensam nämnare mellan Katalonien och Sverige har man valt den vita storken, en utrotningshotad art som man nu försöker inplantera på nytt.

DALÍ OCH HANS BÖCKER

12 maj - 25 juni 1989

Moderna Muséet, Skeppsholmen, Stockholm

Utställningen vill visa Salvador Dalís verk ur två synvinklar: Dalí som författare genom manuskript, böcker och tidningsartiklar samt Dalí som bokillustratör genom 300 illustrationer.

ARKITEKTUR OCH OFFENTLIGA BYGGNADER I KATALONIEN 1980-1987

2 september - 15 oktober 1989

Arkitekturmuséet, Skeppsholmen, Stockholm

En presentation av byggnadsverk utförda på beställning av den offentliga sektorn i Katalonien, speciellt Generalitat de Catalunya. Utställningen omfattar bl a skolor, sjukhus, bostäder och idrottsanläggningar.

En del av utställningen beskriver upprustningen av gamla stadskärnor och byggnader av historisk betydelse.

LEKSAKER OCH SPEL FRÅN LEKSAKSMUSEET I FIGUERES

22 april - 3 september 1989

Stockholms Leksaksmuseum, Mariatorget 1, Stockholm

Ett smakprov på den mångfald av leksaker som tillverkades i leksaksfabrikerna i Katalonien vid sekelskiftet och som våra mor- och farföräldrar lekte med. Dessutom visas leksaker av senare produktion av papper, kartong och trä samt spel och böcker framställda för blinda barn. Vidare visas två videofilmer: "Spel och leksaker" och "Hoppa-uppböcker". Alla föremål kommer från Leksaksmuséet i Figueres.

KATALANSKA BARNBOKSILLUSTRATÖRER

9 maj - 20 maj 1989

Göteborgs Stadsbibliotek

Götaplatsen, Göteborg

27 maj - 21 juni 1989

Museihallen Blå Stället

Angeredes Kulturhus

Denna utställning består av 90 originalverk av 18 katalanska illustratörer som blivit utvalda av en internationell jury. Utställningen har visats i Bratislava, Prag och Budapest och ska efter Sverige vidare till andra länder. Den är ett lysande exempel på kvalitet och fantasiförmåga.

SEMINARIER OCH FÖRELÄSNINGAR

Torsdagen 9 mars kl 19.00 Hörsalen, 3 tr, Kulturhuset, Stockholm

"Katalonien nu eller aldrig!"

Rolf Wohlin, poet och fotograf, berättar till diabilder och visar sin film "Att ge människan ett tema" om konstnären Antoni Tàpies.

Tisdagen 14 mars kl 19.00 Allrummet, 1 tr, Kulturhuset, Stockholm

"Katalansk kulturliv, vad är det!"

Föredraget av Spanien-kännaren, kulturjournalisten och DN-skribenten Kjell A. Johansson. Tillfälle till frågor.

Tisdagen 18 april kl 19.00 Allrummet, 1 tr, Kulturhuset, Stockholm

"1000 år av katalansk historia"

Pau Puig, historiker och kommissarie för det omfattande projektet Katalansk vår, ger en översikt över Kataloniens historia.

Torsdag 20 april kl 19.00 Allrummet, 1 tr, Kulturhuset, Stockholm

"Katalansk vår"

En litterär musikstund: Katalansk poesi med Lasse Söderberg och improvisationer på gitarr, piano och dragspel med Börje Sandquist.

Tisdagen 25 april kl 19.00 Allrummet, 1 tr, Kulturhuset, Stockholm

"Barcelona-Milano-Budapest". Centra för europeisk jugend i arkitekturen"

Föredrag av Fredric Bedoire, arkitekturhistoriker och lärare på KTH.

Tisdagen 2 maj kl 19.00 Konsthantverket, 3 tr, Kulturhuset, Stockholm

"Rusiñol-Picasso-Gaudí"

Föredrag av Elisabeth Haglund, intendent på Kulturhuset.

Onsdag 10 maj 1989, kl. 19.00 JämO, Birger Jarls torg 7, Stockholm

Torsdag 11 maj 1989, kl 10.00 Uppsala Universitet, HSC

Kyrkogårdsgatan 10, Uppsala

"Jämställhetspolitik och kvinnligt företagande i Katalonien"

Joaquima Alemany, chef för Generalitat de Catalunyas jämställhetskommision

Tisdag 16 maj 1989, kl 19.00

Onsdag 17 maj 1989, kl 16.00

Stockholms Universitet, Romanska institutionen, Frescati

Torsdag 18 maj 1989, kl. 19.00 Uppsala Universitet,

Romanska institutionen

"Katalansk litteratur"

Josep Maria Castellet, litteraturkritiker

Måndagen 17 april 1989, kl. 15.00 Kungl. Musikaliska

Akademien, Stockholm

"Den samtida katalanska musiken"

Albert Sardà, ordförande i katalanska tonsättarförbundet

Måndag 17 april 1989, kl. 18.00 - 21.00 Musikhögskolan i

Göteborg

Onsdag 19 april 1989, Musikhögskolan i Stockholm

"Tolkningen av orgelmusik i Katalonien"

Montserrat Torrent, professor i orgelspel vid Musikhögskolan i Barcelona.

KONSERTER MED KATALANSKA MUSIKER

16 april - 23 april 1989

Multimúsica, elektroakustisk trio

Söndag 16 april 1989, kl 16.30 Kulturhuset, Stockholm

Gabriel Brncic Isaza, Eduardo Polonio García-Camba, Claudio Zulián.

Verk av: Lewin-Richter, Brncic, Moreno, Zulián, Rodriguez, Picó, Polonio, Sardà.

Miquel Farré, piano

Tisdag 18 april 1989, kl 12,15

Verk av: A. Soler, J. Soler, Taverna-Bech, Mompou, Granados, Brahms.

Trio de Barcelona

Torsdag 20 april 1989, kl. 19.30 Kulturhuset, Stockholm
Albert Giménez Attenelle, piano, Gerard Claret, violin,
Lluís Claret, cello.

Verk av: Brahms, Guinjoan, Casablanças, Dvorak

Tisdag 18 april 1989, kl. 19.30

St. Pauli kyrka, Göteborg

Söndag 23 april 1989, kl. 18.00

Gustaf Wasa kyrka, Stockholm

Montserrat Torrent, orgel

Verk av: Alberch Vila, Cabanilles, Soler, Casanovas.

FOLKKULTUR

21-21 maj 1989, Hörsalen, Kulturhuset

Jordi Bertran presenterar sin marionettföreställning
"Antologia", sju musikaliska och teatraliska dialoger för
marionetter av kända katalanska konstnärer, Dalí, Pau
Casals, etc.

23-24 maj 1989

Magisk show med såpbubbelblåsaren Pep Bou. I sin fantasi-
eggande såpbubbelföreställningen förenar Pep Bou det bästa
ur cirkustraditionen, orientalisk teater och komedi.

26 maj 1989

Maria del Mar Bonet, de Katalanska Ländernas främsta folk-
sångerska gästspelar med sin sexmannagrupp. Maria del Mar
Bonet hämtar inspiration ur såväl den medeltida trubadur-
diktningen och folkmusiken som ur modern poesi.

För exakta föreställningstider se Kulturhusets månads-
affisch och dagsannonsering eller ring till Kulturhuset,
tel. 7000189 eller 7000184.

KATALANSK VECKA PÅ OPERAKÄLLAREN

Den berömda restaurangen Operakällaren, av många ansedd som
Stockholms bästa, planerar erbjuda sina gäster en vecka med
katalanska rätter fr o m den 15 april.

KATALANSK MUSIK I MUSIKRADION, P2

17 april - 23 april

Under denna vecka kommer Musikradion att presentera flera
katalanska kompositörer och musiker på olika sändnings-
tider. Se närmare radioprogrammet i tidningarna.

R. BOHIGAS

Com la majoria de vosaltres ja sabeu, l'esperat diccionari català/suec molt aviat deixarà de ser aquella mena de somni que mai acabava de concretar-se en res, i es convertirà en una eina de molta utilitat per als que utilitzem aquestes dues llengües, i sobretot per als que les volen aprendre.

L'editorial barcelonina Enciclopèdia Catalana S.A. és l'entitat que ens ha encarregat el projecte, pel qual es preveu una durada d'aproximadament un any i mig. Aleshores, quan el primer volum estigui enllestit, es començarà amb el seu homòleg suec/català.

L'equip de redacció està encapçalat pel professor Dan Nosell, i els que hi col·laboren en aquesta "honrosa" tasca són: Ramon Cavaller i Ramon Bohigas com a correctors per una part, i Dan Nosell, Maria Strid i jo mateix com a redactors del diccionari.

Els treballs els vam començar a mitjans del mes de setembre, que va ser, diríem, el més lent, doncs ens vam haver de posar d'acord sobre molts punts amb Enciclopèdia Catalana, ja que el model que seguim és el dels altres diccionaris que aquesta entitat ja ha publicat. Ara, passats dos mesos, ja hem agafat finalment una bona marxeta, i els avenços que poc a poc anem assolint són més que palpables. Vist des de dintre, us puc assegurar que és una feina d'allò més grata i enriquidora, pel fet que et dona un coneixement bastant profund de les dues llengües.

Esperem que quan tingui lloc la primavera catalana a Estocolm, ja podrem disposar d'un important material i d'aquesta manera faríem com una petita presentació

de la nostra "criatura". Fins aleshores l'únic que us puc aconsellar és que no us mossegueu massa les ungles en l'espera, que això ja està del tot encarrilat.

JOSEP LL. ESPUNY

1

a [pl as] f (letra) a. # no saber ni la a, vara helt okunnig.
a [amb les formes al i als] contraccions de a i el, a i els] prep (direcció) till. *Anar a Barcelona*, åka till Barcelona. | på. *Anar al teatre*, gå på teatern. | i. *Caure a l'aigua*, falla i vattnet. # (lloc) i *Visc a Catalunya*, jag bor i Katalonien. | på. *Un castell es troba a l'illa*, det finns ett slot på ön. # (temps) [översätts inte] *A les dues*, klockan två. | på. *A l'estiu*, på sommaren. *A la nit*, på natten. | vid. *A final de mes*, vid månadens slut. # (distància) [översätts inte] *Visc a 12 km d'aquí*, jag bor 12 km härifrån. # (manera) på...sätt. *A la italiana*, på italienskt sätt. | med. *A cops de puny*, med knytnävsslag. | [översätts inte] *Anar a cent per hora*, köra hundra km timman. # (preu) [översätts inte] *Els ous van a 100 pessetes el kg*, äggen kostar 100 pesetas kilot. # [obj indir] till. *Dóna una joguina a la nena*, han ger en leksak till flickan, han ger flickan en leksak. # [obj dir] [översätts inte] *L'estimava a ella*, no a tu, han älskade henne, inte dig. # [davant d'infinitiu] att. *Pensa a dir-m'ho*, kom ihåg att säga det till mig. *No hi ha res a fer*, det finns inget att göra.
àbac m kul-, räkne|ram. # *arquit* abakus.
abacial adj tillhörande en abbot el abbotskloster, abbots-.
abadal adj = abacial.
abadessa f abedissa.
abadia f (monestir) abbot | kloster, stift. # (dignitat) abbotsvärdighet.
abadiat m (dignitat) abbotsvärdighet. # (durada) en abbot's ämbetstid.
abalxament m sänkning. # *mar (de veles)* balande.
abaixar v-tr sänka. *Abaixar la veu*, sänka rösten. *Abaixar la*

vista, sänka blicken. *Abaixar el preu*, sänka priset. # *lèx* överskåra. # *mar (de veles)* fira (ned), hala.
 • v pron böja sig ned, huka sig. *Abaixar-se a collir a.c.*, böja sig ned för att plocka upp ngt. # *fig (humiliar-se)* förnedra sig. **abalancar-se** v pron (*lançar-se*) kasta sig, rusa. *Abalancar-se contra algú*, kasta sig över ngn. # (*abocar-se*) luta sig ut. **aballsar** v-tr *mar* pricka ut (farled).
abaltiment m dåsighet, halvslummer.
abaltir-se v pron slumra till. **abanderar** v-tr *mar* registrera under ett visst lands flagg. # *mil* tilldela flagga.
abandó m (acció) övergivande. | (desistiment) uppgivande. # (efecte) övergivenhet, ödslighet. | vanskötsel. *L'abandó en què es troba el monument*, vanskötseln som monumentet befinner sig i. # (*despreocupació*) bekymmerslöshet, slarv. # *deixar a l'abandó* lämna vind för våg.
abandonament m = abandó.
abandonar v-tr överge, lämna. *Abandonar la família*, överge familjen. *Abandonar la presidència*, lämna ordförandeskapet. *Abandonar el país*, lämna landet. | (*projectes*) överge, skrinlägga. | överlämna. *Abandonar la ciutat als invasors*, överlämna staden till inkräktarna. # *esport* bryta, ge upp kampen. *L'atleta va abandonar la competició*, idrottsmannen bröt tävlingen.
 • v pron (*deixar-se anar*) inte sköta sig, vara ovårdad. # (*lliurar-se*) hänge sig. *Abandonar-se a una passió*, hänge sig åt en passion. | hemfalla. *Abandonar-se a la beguda*, hemfalla åt dryckenskap.
abandonat -ada adj övergiven. # (*cosa deixada*) vanvårdad,

**7 MINUTS I GRÀCIES: LES EMISSIONS EN CATALÀ DE
RÀDIO EXTERIOR D'ESPANYA**

Des del mes de febrer del 1985 la Ràdio Exterior d'Espanya - l'única emissora de l'Estat Espanyol facultada per fer programes d'ona curta- emet diàriament en català un noticiari de set minuts de durada. Passar de zero a set minuts és un petit avenç. Però això es pot comparar amb les quasi 24 hores al dia de programes en castellà que aquesta emissora dirigeix a ciutadants espanyols residents a l'estranger. Mentrestant, els de parla catalana, que segurament també som un 17% com a l'Estat Espanyol, hem de continuar suportant un tracte discriminatori.

L'endemà de les passades eleccions al Parlament de Catalunya sintonitzem la Ràdio Exterior d'Espanya per saber-ne els resultats. Falta encara més d'un quart per les onze del vespre, l'hora del noticiari, i mentrestant escoltem el programa que estan transmetent en castellà. Es tracta d'una llarga entrevista a una noia que intervé en un "live-show" d'un escenari de Madrid.

Finalment es fan les onze i, sorpresa! Ens comuniquen tranquil·lament que el noticiari en català "aquest vespre no es fa per raons tècniques". Ni els set minuts! Precisament un dels dies que era més important per a nosaltres saber el que passa a Catalunya!

A la Ràdio Exterior d'Espanya hi ha espai de transmissió per fer programes com ara aquesta llarga entrevista a una dona que carda en públic a Madrid. Dit de passada, una entrevista ensopida i insulsa, tan lluny de l'enfocament divertit del sexe habitual a l'Estat Espanyol, com de posar en qüestió aquest espectacle, degradant al parer de la majoria de gent.

Però, en la nostra llengua, només set minuts de notícies... si tenim sort!

Fins i tot els radiooïdors estrangers de parla anglesa, francesa i àrab que escolten aquesta emissora estan més ben atesos que els de llengua catalana. La Ràdio Exterior d'Espanya transmet una hora diària de programes en aquests idiomes els set dies a la setmana, i el mateix programa es repeteix un altre cop més tard.

El curt noticiari en llengua catalana, en canvi, que inicialment també es radiava al migdia, després va quedar retallat a l'única transmissió actual dels vespres.

Aquesta política de les emissions en ona curta de l'Estat Espanyol es pot comparar amb com la ràdio sueca tracta aquí les minories més nombroses d'immigrants. Els grecs, polonesos, turcs, llatinoamericans i espanyols, etc -vuit idiomes en total- tenen a Suècia de 20 a 30 minuts d'emissions diàriès en la seva llengua. I el programa es transmet un altre cop a l'endemà. Quatre d'aquests idiomes tenen també programes a la televisió sueca d'una hora i mitja setmanal, a més d'un noticiari de deu minuts. Per altra banda les emissions de Ràdio Suècia a l'estranger en ona curta en les llengües sueca, anglesa, francesa, alemanya, russa, portuguesa i espanyola, s'emeten també dins del país per freqüència modulada uns quants cops al dia. Només aquestes últimes emissions sumen cinc hores diàries per idioma!

A això cal afegir-hi que a les ràdios locals hi ha espai perquè les associacions culturals, també les estrangeres, puguin radiar programes en la llengua que vulguin.

Quan s'acabarà aquest arraconament de la llengua catalana a la Ràdio Exterior d'Espanya? O, més ben dit, quan exigiran els governs autonòmics dels Països Catalans el dret a fer emissions en català en ona curta? Seria l'única manera de posar fi a aquesta situació discriminatòria.

R. BOHIGAS

"Avui", hivern 1988

Arquitectura

Els suecs d'Estocolm estan molt orgullosos del seu Ajuntament. I poden estar-ne, és un model d'eficàcia. No cal anar-hi, si no ets un turista desvagat que intenta visitar els escenaris del premi Nobel. Els ciutadans solen resoldre els problemes amb el municipi sense moure's de casa. Una trucada per saber què cal fer, una carta a la bústia confiant en un servei de correus que funciona al dia. El problema arriba contestat o resol't per la mateixa via, l'endemà passat.

Però els suecs estan orgullosos del seu Ajuntament perquè els agrada com és fet, la seva arquitectura. Per exemple, els agrada molt el saló daurat... Però deixem-ho córrer. A mi m'agrada molt més el saló blau, potser perquè es va quedar sense pintar i el rajol vist és més autèntic i menys pagès. Tot és qüestió de gustos.

Vist a una certa distància, l'Ajuntament d'Estocolm i el seu entorn recorden molt la plaça de Sant Marc, de Venècia. En petit, això sí. És evident que l'arquitecte que el va dibuixar tornava de visitar la ciutat italiana i n'havia quedat enamorat.

La sensació de trobar edificis que ja has vist abans és constant quan recorres els carrers nobles d'Estocolm. De fet, si pensem que Suècia havia estat fins ben entrada l'Edat Moderna un país molt pobre, d'economia eminentment agrícola, allunyat dels centres culturals europeus i que de cop la revaloració de la fusta, de la pasta de paper, de les mines de ferro —sàviament combinat amb una neutralitat exemplar— van dur al país una riquesa insospitada, entendrem que els nous rics encarregessin als arquitectes que els construïssin d'acord amb la moda i que imitésin els grans testimonis de l'opulència dels altres països europeus.

No és pas una crítica, només una constatació. I ben personal i discutible.

Ni que vulgui semblar el Palau dels Duxs de Venècia, l'Ajuntament d'Estocolm funciona bé i amb eficiència provada. El seu orgull és justificat, amb daurats o sense.

Llengües

Els suecs parlen el suec. I no us en rieu. Tenen una llengua parlada per vuit milions de persones (pocs més que els catalanoparlants), però ben viva i ben forta. A l'escola aprenen el suec i també l'anglès perquè els cal una llengua per entendre's amb els estrangers. Qualsevol suec us entendreà en anglès i això és una gran riquesa del país. L'escola serveix per a aquestes coses en un país que funciona.

Però a Suècia hi ha molts immigrants, procedents de mig Europa. Gent que té una llengua a casa diferent del suec i de l'anglès. És per això que l'escola sueca, la que paguen els suecs amb els seus impostos, garanteix a tots els fills d'immigrants l'aprenentatge de la llengua familiar. Dues hores de classe de la llengua que sigui.

—Català, posem per cas?

Doncs, sí. A Suècia, qualsevol fill de català té dret a dues hores de català, amb professor natiu, cada setmana mentre va a l'escola. Català o castellà, o turc, o francès, o polonès, o alemany. Tothom té el dret a conèixer la pròpia llengua.

Vaig fer amistat amb un basc que vivia des de feia molts anys a Estocolm. Era casat amb una noruega. Mantenien contactes amb Espanya i amb Noruega dividint les vacances: la meitat les passen a casa de la dona i la meitat a casa del marit. Ho explico perquè em va dir que ells no feien pas aprendre al seu fill ni noruec, ni

basc, ni espanyol. I em va sorprendre.

—És que hi tinc problemes?—
li vaig preguntar.

Em va dir que el noruec era poc útil, que el basc no el parlava ni ell i que el castellà que ensenyaven a l'escola del seu fill era sud-americà i que no li feia gràcia...

Els catalans, tots els que vaig trobar, sí que fan aprendre català als seus fills. I em vaig sentir orgullós de saber-ho.

El català

La colònia catalana de Suècia és curta però molt qualificada. La majoria són professionals, casats amb suecs (o sueques, naturalment) que s'han adaptat perfectament al país. Una bona part s'ha instal·lat a Estocolm o la rodalia, al sud del país —de fet, on viu la majoria de la població. Els catalans de Suècia, amb algun dels quals vaig tenir la sort de poder parlar, s'hi senten bé al país que han escollit per viure i formar família. Els seus fills són autèntics suecs, com ja ho són ells mateixos, però no oblidem les seves arrels.

Com a tants altres llocs del món, catalans del Principat, de les Illes, del País Valencià s'han agrupat en un casal. Les Quatre Barres, que els dona l'oportunitat de relacionar-se, de mantenir vives les tradicions que van aprendre de petits, que els facilita traspasar aquesta herència cultural als fills... I moltes coses més.

El casal edita una revista que duu el mateix nom *Les Quatre Barres*. Una revista molt digna, ben pensada per ser útil als membres del casal, fer una mica de lligam, de recordatori, de nexa entre tots.

Com que uns quants membres del casal estan vinculats a l'ensenyament, són ells mateixos els qui tenen al seu càrrec l'organització de les classes de català a les escoles on hi ha fills de catalans que les demanen. Quan parlàvem de la qüestió va sortir el cas d'un català els fills del qual estudiaven castellà.

És cert, però cal tenir en compte que quan aquests nens van comen-

çar a anar a l'escola no hi havia català establert. I després, per coherència, no van canviar. Però s'ha de dir que només va caldre que un ho demanés, que es va organitzar el català a l'escola.

I ens adonem que si un matrimoni català amb fills se'n va a viure a Madrid, ningú no li oferirà res de semblant. Ni al País Valencià, en molts casos...

WEEKEND

SvD 3·3·89

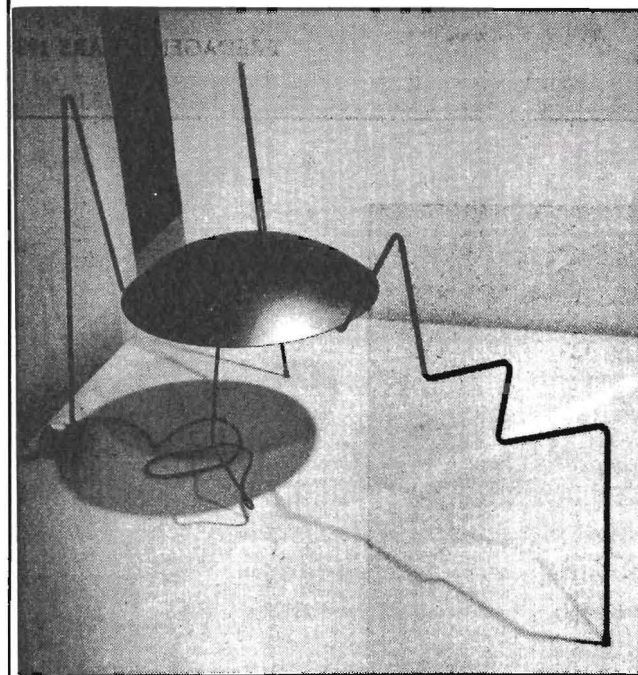

Foto: ANDERS K. JOHANSSON/BIJLDSPRÅK

Lampa torgiven av den katalanske designern Xavier Mariscal.

Kataloniens kreativa kaos

Barcelona och Katalonien upplever en ny vår efter Francotidens förlamning och står åter i centrum för konst, design och arkitektur. Kulturhuset öppnar idag påpassligt två nya utställningar "Katalansk design" samt "6 konstnärer från Katalonien", som i mitten av april följs av utställningarna "Modernism i Katalonien" och "Dali och

böckerna", den senare på Moderna Museet.

Under hela våren blir det dessutom musik, teater, debatt och föredrag om och från den spanska provinsen.

Satsningen är ett resultat av ett kulturutbyte mellan Sverige och Katalonien och Aragonien som startade 1987.

Katalanskt måleri och design

AV AGNETA NORDENANKAR

En tung liten hund, symbol för de olympiska spelen i Barcelona 1992, representerar sitt land i Kulturhuset, "Julia" från Katalonien. Landet i Spaniens nordöstra hörn präglar våren i Stockholm på scener och museer. I dag öppnas två utställningar på Kulturhuset med modernt måleri och design.

Italien som länge varit tongivande inom möbelkonsten börjar få konkurrens från Spanien. Det är i Barcelona det händer, staden som beskrivs som en febrig byggplats av förberedelser inför olympiska spelen.

För hundra år sedan hölls här en världsutställning, inför den fick staden en ny stadsplan och en ny arkitektur. Antonio Gaudí, Lluís Domènech och andra arkitekter skapade hela kvarter i böljande former som alltjämt är Barcelonas signum.

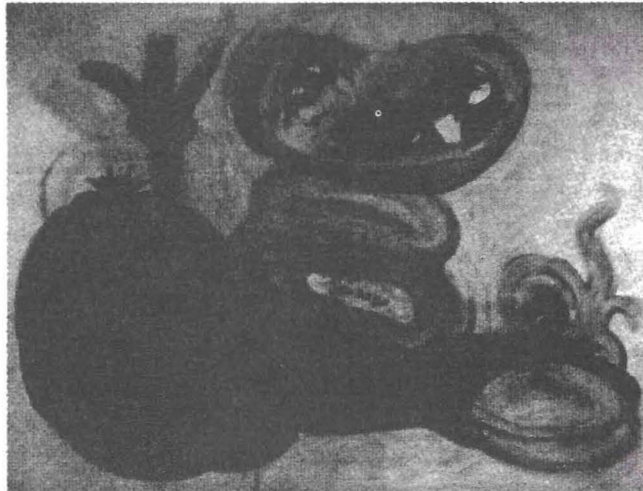
Och återigen stiger febern i stan.

— Katalansk design upplever just nu en boom, säger Philippe Legros, som ordnat utställningen.

I Katalonien finns en djupt rotad hantverkstradition som övervintrade under Francoregimen och som alltjämt lever stark, det är en av förutsättningarna för designens framgång.

Nio formgivare och designgrupper presenterar industri- och möbeldesign, grafisk design och smyckekonst. Xavier Mariscal, upphovsmannen till hunden "Julia", serietecknare och formgivare som tillsammans med kompanjonen Pepe Cortés inrett en rad barer i Barcelona. Här visar de bl a barstolar på postmoderna ben och en soffa med ryggestödet diagonalt svävande som en bumerang.

I andra halvan av Kulturhusets Galleri visas verk av sex moderna konstnärer, den yngste 25 år. De heter Pep Agut, Fredric Amat, Tomas Bel, Luis Claramunt, Charo Pradas och Joan Rom.

Charo Pradas, den enda kvinnan i gruppen, har gjort den här målningen.

I ett helt mörklagt rum presenterar Tomas Bel sina "Observationsinstrument", konstverk som lyser, rör sig och förändras medan man ser på dem.

En grov "arm" plöjer sig fram genom en terräng av klippblock och stenar — så ser det ut men i själva verket är det en tunn pinne som drar ett streck genom fint grus — allt betraktat genom ett kraftigt förstoringsglas.

Genom förstoringsglasen ändrar han världen: lite grus, en bit skiffer, olja med frön i, roten av en ek blir till dramatiska landskap. Med hjälp av optiken, med tryckluft och mekanisk rörelse får han "instrumenten" att verka — och ögat luras.

Fredric Amat började utbilda sig till arkitekt men övergick till scenografi och måleri. Han har bott i Nordafrika, Mexiko, New York och Brasilien och hämtat uttryck från olika kulturer där han rört sig. Han målar krukor.

urnor, masker, han blandar material som papier-maché, paperblommor, och färgat vax som ger ett genomskinnigt djup i bilden. En målning av ett väldigt huvud har en tät svart päls av hår.

I höst deltar han i ett gästspel i Stockholm. Amat har gjort scenografin till "Publiken", pjäs av Lorca som visas på Dramaten.

— Sekelskifteskonsten i Spanien hämtade inspiration från Norden, från Munch och Wagner, påpekar Elisabeth Haglund, som ordnat utställningen. Rester av nordiskt sekelskifte finns kvar hos konstnären Luis Claramunt, menar hon, här demonstrerat i stora stadsvyer från Sevilla. Från torg i Marrakech målar han skissartade scener, förenklade till det minimala, i ökengult, rostrött och svart, en åsna med huvudet i en tornister, en man som kliar sig i huvudet.

Längre fram i vår följer fler utställningar av katalansk konst och gästspel med teater, dans och musik.

IVAM CENTRE JULIO GONZALEZ

IVAM • Institut Valencià d'Art Modern. Fou constituït el 1986, adscrit a la Conselleria de Cultura de la Generalitat Valenciana. El seu objectiu és la investigació i la difusió de l'Art Modern // **IVAM • Centre Julio González •** Edifici de nova planta de 18.000 metres quadrats, inaugurat el febrer de 1989 i seu principal de l'IVAM. El 60% d'aquest espai està ocupat per nou galeries on s'hi ofereixen exposicions temporals generades pel mateix IVAM o per uns altres museus i centres, així com colleccions permanents de pintura, dibuix, obra gràfica i fotografia. Hi compta amb una biblioteca i centre de documentació, especialitzats en art modern, espai per a la realització de conferències, seminaris i cursos, així com un departament de publicacions, botiga, llibreria i cafeteria. // **IVAM • Centre del Carme •** És un espai amb memòria històrica i arquitectònica. L'edifici és un dels conjunts monumentals més importants de la ciutat de València; pretén donar a conèixer l'actualitat artística contemporània nacional i internacional al públic valencià i a promoure els artistes locals i nacionals.

GENERALITAT VALENCIANA
CONSELLERIA DE CULTURA, EDUCACIÓ I CIÈNCIA

CENTRE JULIO GONZALEZ*Carrer Guillem de Castro, 118. VALÈNCIA.***Julio González**

Exposició permanent d'escultures, dibuixos i peces d'orfebreria pertanyent a l'IVAM.

Julio, Joan i Roberta González

Pintures i dibuixos pertanyents a l'IVAM.

Ignacio Pinazo

Exposició permanent de pintures i dibuixos pertanyents a l'IVAM.

Renau

«Fata Morgana USA. The American Way of Life».

*Febrer - Abril***L'Informalisme espanyol en les col·leccions de l'IVAM.****Chillida, Millares, Saura i Tàpies***Febrer - Agost***Picasso**

Dibuixos 1899 - 1917.

*Febrer - Abril***Equip Crònica**

1965 - 1981

*Febrer - Abril***Arroyo**

Obra gràfica.

*Maig - Juny***Pierre Soulages**

Pintures.

*Maig - Juny***John Baldessari**

«Ni por esas».

*Maig - Juliol***CENTRE DEL CARME***Carrer Museo, nº 2. VALÈNCIA.***José Maria Sicilia**

Obres recents.

*Febrer - Abril***Maneres de veure.****J. Baldeón, C. Calvo, F. Machado, A. Marco, E. Martínez,****E. Navarro, M. Navarro, P. Romero i M. Sáez**

Pintura i escultura de l'últim decenni a València.

*Abril - Juny***IVAM CENTRE JULIO GONZALEZ**